

*П. О. Добродумов, канд. іст. наук,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВІДНОСИН ПРАВА ПУБЛІЧНОЇ ВЛАСНОСТІ

У сучасному конституційному праві широко використовується термін конституціоналізація, під яким розуміється піднесення правової норми до рівня конституційного положення. У світлі такого розуміння процес конституціоналізації права пов'язаний з проблемою визначення та вибору об'єктів конституційного регулювання. Одним з таких об'єктів є поняття публічної власності. Чи є публічна власність такою ж правовою категорією, як і приватна власність, і наскільки для неї прийнятним є те правове регулювання, яке надається в Цивільному Кодексі відносинам приватної власності? Недаремно законодавець фактично лише позначив державу та територіальні громади як суб'єкти права власності, але не врегулював у ЦК відносини власності, що складаються за їх участю.

Поняття публічної власності досить активно використовується в літературі зарубіжних країн. Воно традиційно розуміється як сукупність природних і майнових об'єктів, що знаходяться в загальнодоступному, публічному користуванні всього суспільства, всіх громадян (пляжі, музеї, ліси і т.д.). У цьому сенсі публічна власність вбачається як спосіб привласнення кожним членом суспільства особливо цінних матеріальних благ, як правило, природних ресурсів та культурних цінностей. До відмітних ознак публічної власності в такому розумінні можна віднести особливий суспільно значимий для всього населення характер матеріальних об'єктів і особливий характер суб'єктів привласнення – кожен член спільноти виступає співвласником цих об'єктів.

Публічна власність представляється і як сукупність загальнодоступних для задоволення загального блага об'єктів, наприклад, пляжів, парків, деяких видів вод, цінних порід копалин і т.д. Ця власність уміщується в рамки державної власності з виділенням особливого правового режиму її регулювання.

Сьогоднішній конституційний розвиток України заснований на пріоритеті приватної власності і певному применшенню ролі неприватної форм власності в економічному розвитку. Радикалізм приватноправового підходу зумовив появу як позитивних, так і негативних результатів. До найбільш значущих позитивних моментів можна віднес-

ти руйнування монополізму державної власності, створення правової основи сучасної ринкової економіки.

У правовій сфері в числі негативних результатів слід назвати, по-перше, ставку на приватноправові інститути в якості правової монополії регулювання відносин власності, по-друге, відсутність належної конституційної регламентації суспільної форми власності, її природи, місця в економічній системі поряд з приватною власністю; по-третє, заперечення взаємозв'язку суспільних форм власності та економічної основи влади народу, нації, держави в цілому і публічних утворень знизило потенціал таких конституційних цінностей як реальний демократизм, повновладдя народу, самостійність прав місцевого населення та ін.

Публічна власність – це відносини панування над певними об'єктами з метою задоволення публічних інтересів суспільства, держави, населення окремих регіонів або муніципальних утворень, здійснювані народом або населенням безпосередньо або за допомогою публічних утворень (держави, державних інститутів, муніципальних утворень). Публічна власність також уявляється як сукупність матеріальних благ, призначених для задоволення публічних інтересів.

Саме тому на конституційному рівні має бути закріплений передусім поділ власності на публічну і приватну з можливою наступною диверсифікацією на підвиди, зокрема, публічної – на державну, муніципальну і власність громадських формувань.

Добродумов, П.О. Конституціоналізація відносин права публічної власності [Текст] / П.О. Добродумов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник тез доповідей XV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 8–9 листопада 2012 р. – Суми: УАБС НБУ, 2012. – С. 66-67.